

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดสวัสดิการสังคมไทยมักจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ทางการเมือง การปกครองของรัฐบาล และสภาพเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ปัจจุบันนโยบายรัฐบาลได้ให้ความสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่คนพิการ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านอาชีพ แม้แต่การให้บริการในที่สาธารณะ เช่น ห้องสุขา การขึ้นลงรถโดยสาร การให้เงินช่วยเหลือสงเคราะห์ นอกจากนี้รัฐบาลกลางยังมอบหมายภารกิจมาให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและมีบทบาทหน้าที่ดูแลคนพิการแทนรัฐบาลกลาง และแทนราชการส่วนภูมิภาค

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2551 มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ เช่น การเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด การอยู่ได้ด้วยตนเอง การมีเสรีภาพในการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง และความเป็นอิสระของบุคคล การไม่เลือกปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในสังคม การเคารพความแตกต่าง ความเท่าเทียมกันของโอกาส ความสามารถในการเข้าถึงสิทธิความเท่าเทียม และการไม่เลือกปฏิบัติ สิทธิการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงของบุคคล สิทธิทางกฎหมายที่เท่าเทียมกัน สิทธิที่จะได้รับการเคารพต่อศักดิ์ศรีทางร่างกาย และจิตใจ สิทธิในการอาศัยอยู่ในชุมชน สิทธิการเคารพการเป็นส่วนตัว สิทธิในการเคารพในการสร้างครอบครัว สิทธิด้านสุขภาพ สิทธิทางการศึกษา เป็นต้น (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2555 : 8)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดให้มีบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองสิทธิคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตามมาตรา 30 กำหนดให้การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องความพิการ จะกระทำมิได้ และมาตรา 54 กำหนดให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ รวมทั้งบุคคลวิกลจริตย่อมได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ และ มาตรา 80 (1) กำหนดให้รัฐต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพให้มี

คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งส่วนพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ได้ตราขึ้น โดยมีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดแนวทางและปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในทุกระดับให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และกำหนดแนวทางการคุ้มครองคนพิการเพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางร่างกายหรือสุขภาพ รวมทั้งกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐในเรื่องต่างๆ เช่น ด้านการแพทย์ การศึกษา ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีและการสื่อสาร การจัดสวัสดิการสังคม การประกอบอาชีพ และการมีงานทำ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2552 : 1)

เทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่รับผิดชอบ 184 ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 3,843 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 15,836 คน และมีคนพิการ 448 คน ในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันของเทศบาลตำบลตาจาง จะเน้นในการช่วยเหลือเรื่องเบี้ยยังชีพเป็นหลัก โดยไม่ได้มีการสำรวจความต้องการสวัสดิการทางสังคมของคนพิการด้านอื่นๆ จึงยังไม่ทราบความต้องการของคนพิการที่แท้จริง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่นักพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลตาจาง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของคนพิการ ในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนางานด้านสวัสดิการสังคมของคนพิการ และช่วยส่งเสริมให้เทศบาลตำบลตาจาง สามารถดำเนินงานสวัสดิการสังคมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการด้านอื่นๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของคนพิการในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความต้องการสวัสดิการสังคมของคนพิการในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศเพื่อที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการและส่งเสริมงานด้านสวัสดิการสังคมของคนพิการในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความต้องการสวัสดิการสังคมของคนพิการ ในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านการงานและรายได้ ด้านนันทนาการและกีฬา ด้านการบริการทางสังคมทั่วไป โดยผสมผสานจากแนวคิดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2546 : 1) และ วีระชัย วีระนันทชาติ และ สโรทร ม่วงเกลี้ยง (2550 : 17-18)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ คนพิการในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 22 ชุมชน จำนวน 448 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148-149) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังชุมชนต่างๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการสวัสดิการสังคมของคนพิการในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของคนพิการในเขตเทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เข้าใจความหมายของศัพท์ต่างๆ เชิงปฏิบัติการที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ จึงให้คำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้ ใครจะได้หรือประสงค์จะได้ทั้งที่เป็นความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการด้านจิตใจ ความต้องการด้านที่อยู่อาศัย และความต้องการได้รับการยกย่องให้เกียรติในสังคม

2. คนพิการ หมายถึง คนพิการในเขตเทศบาลตำบลตาบดจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เป็นผู้บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือ

3. ความต้องการสวัสดิการสังคมของคนพิการ หมายถึง ความประสงค์ของคนพิการที่ต้องการให้มีระบบการจัดสวัสดิการสังคมทั้งจากภาครัฐและเอกชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของคนพิการ ให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง ทางด้านสุขภาพ การส่งเสริมด้านสาธารณสุข การรักษาพยาบาล เช่น การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การให้บริการตรวจสุขภาพ ประจำปีสำหรับคนพิการ การจัดบริการรถรับส่งผู้ป่วยกรณีฉุกเฉิน การให้คำปรึกษาด้านสภาพจิตใจ แก่คนพิการ ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย มีความปลอดภัย สะอาด ถูกสุขลักษณะและสามารถใช้ประโยชน์ได้จากทุกส่วน

3.2 ด้านการศึกษา หมายถึง คนพิการได้รับการฝึกฝนทักษะการช่วยเหลือตนเอง ในกิจวัตรประจำวันตามศักยภาพ และการฝึกทักษะการดำรงชีวิตตามศักยภาพของตนเองสามารถออกสู่สังคมภายนอกได้ คนพิการได้รับการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสถานศึกษา และได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเหมาะสม การใช้สื่อเพื่อการศึกษาทุกรูปแบบให้กระจายไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร คนพิการและผู้ดูแลมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนงาน การส่งเสริมให้มีการจัดทุนการศึกษา และส่งเสริมการศึกษาพิเศษแก่คนพิการ

3.3 ด้านการงานและรายได้ หมายถึง การส่งเสริมอาชีพ การศึกษาดูงาน การฝึกทักษะด้านอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการ เช่น การสนับสนุนงบประมาณประกอบอาชีพสำหรับคนพิการ การได้รับคำแนะนำด้านการประกอบอาชีพ สร้างโอกาสการมีงานทำให้แก่คนพิการ

3.4 ด้านนันทนาการและกีฬา หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี มีการรวมกลุ่มหรือมีชมรมคนพิการ การส่งเสริมด้านกีฬา สถานที่ ออกกำลังกาย การสนับสนุนการเล่นพินัน การสนับสนุนกิจกรรมวันคนพิการ โครงการ ที่เกี่ยวข้องกับงานคนพิการในหน่วยงานราชการ การพัฒนาสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ และ สนามกีฬา สนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยว การเผยแพร่งานศิลปวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมการ พัฒนาครอบครัว เป็นต้น

3.5 ด้านการบริการทางสังคมทั่วไป หมายถึง คนพิการได้รับการช่วยเหลือ ขึ้นพื้นฐาน และพิทักษ์ คุ้มครองสิทธิ ได้รับเงินช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดสวัสดิการ เบี้ยความพิการ การช่วยเหลือครอบครัวคนพิการเป็นเงิน หรือเครื่องอุปโภค บริโภค เครื่องช่วย ความพิการ การจัดกิจกรรมออกเยี่ยมบ้านคนพิการ การสนับสนุนอาสาสมัครดูแลคนพิการที่บ้าน คนพิการสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกในหน่วยงานของภาครัฐและ เอกชน เป็นต้น

4. เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลตาจาง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์